

Światowy Kongres Ekonomistów w Meksyku

W dniach 19 – 23 czerwca 2017 r. odbył się w Meksyku, XVIII Światowy Kongres International Economic Association (IEA). Organizacja ta powołana w 1950 r., zrzesza krajowe stowarzyszenia ekonomistów, bądź inne organizacje ekonomistów. Aktualnie należy do niej ponad 70 takich stowarzyszeń i organizacji. Bieżącą działalność IEA wspiera m.in. UNESCO, Bank Światowy oraz Komisja Europejska. Od wielu lat aktywnym członkiem tej organizacji jest Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Przedstawiciel PTE wchodzi w skład Rady tej organizacji.

Jest to jedna z dwóch największych, najbardziej prestiżowych międzynarodowych organizacji ekonomistów. Druga z nich, to European Economic Association (EEA). Nie stanowią one dla siebie konkurencji, a raczej się uzupełniają. Różnią się one strukturą, zasięgiem, liczbą uczestników, częstotliwością spotkań itp.

Kongresy IEA odbywają się co trzy lata i stanowią niewątpliwie najbardziej prestiżowe wydarzenie w środowisku ekonomistów. Ranga tych spotkań wynika głównie z udziału w nich prominentnych ekonomistów, łącznie z laureatami Nagrody Nobla, a także z wagi toczących się tam dyskusji, zgłaszanych propozycji itp. Uczestnikami Kongresów są w większości uznani ekonomiści, ze znacznym dorobkiem naukowym. Warto dodać, że pozycję tej organizacji budowali kolejni jej prezydenci, wśród których wymienić można tak znanych ekonomistów jak E.A.G. Robinson, P.A. Samuelson, E. Lundberg, K.J. Arrow, A.B. Atkins, R.M. Solow, J. Kornai, M. Aoki czy J. Stiglitz. Kongresy IEA odbywają się na różnych kontynentach, zwykle stanowią istotne wydarzenie dla krajów, w których mają miejsce.

Kongresy EEA odbywają się natomiast co roku i są bardzo liczne, bierze w nich udział 1500 - 2000 uczestników. W odróżnieniu od IEA członkostwo w tej organizacji ma charakter indywidualny. Chociaż formalnie jest to stowarzyszenie europejskie, to zarówno wśród jego członków, jak i uczestników Kongresów spotkać można ekonomistów ze wszystkich kontynentów. Wśród nich zdecydowanie dominują młodzi ekonomiści, często doktoranci czy adiunkci, a także studenci. Kongresy tej organizacji odbywają się w krajach europejskich.

Najwyższą władzą IEA jest Rada złożona z przedstawicieli stowarzyszeń krajowych. Zbiera się ona co trzy lata, zwykle w przeddzień Kongresu. Podejmuje ona najważniejsze

decyzje dotyczące działalności tej organizacji, w tym decyzje personalne. W Meksyku posiedzenie Rady odbyło się w dniu 21 czerwca 2017 r. i wzięło w nim udział około 50 osób. Byli to zarówno przedstawiciele stowarzyszeń krajowych, jak i członkowie Egzekutywy IEA, przedstawiciele gospodarzy Kongresu, a także inne zaproszone osoby. Posiedzeniu przewodniczył Prezydent IEA prof. Timothy Basley (London School of Economics). W posiedzeniu uczestniczył również poprzedni Prezydent prof. Joseph E. Stiglitz (Columbia University, USA).

W porządku obrad Rady znalazła się informacja o pozyskaniu kilku nowych członków. Od czasu Kongresu w Jordanii członkami IEA zostało m.in. Czeskie Towarzystwo Ekonomiczne oraz Słowackie Towarzystwo Ekonomiczne. Ważnym punktem porządku obrad Rady był raport finansowy IEA. Sytuacja finansowa IEA jest stosunkowo dobra, ale jest to zasługa prof. J. Stiglitz, który w poprzedniej kadencji zamienił wysoki deficyt finansowy na znaczną nadwyżkę. Zasadniczą rolę odegrała tu jego popularność oraz liczne kontakty biznesowe. W ostatnim czasie sytuacja finansowa IEA się pogarsza, ze względu na wycofanie się kilku sponsorów. Głównym źródłem bieżącego utrzymania IEA są składki członkowskie. Koszty kongresów ponoszą głównie ich gospodarze.

Rada powołała również nowych członków Egzekutywy, w tym Prezydenta-Elekt, którym został prof. Dani Rodrik, (Harvard University). Po trzech latach, po zakończeniu następnego Kongresu zostanie automatycznie Prezydentem IEA. Prof. D. Rodrik to amerykański ekonomista pochodzenia tureckiego. Wykładowca kilku najlepszych amerykańskich uczelni. Zaangażowany w prace Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Banku Światowego. W 1990 r. był doradcą rządu polskiego. Funkcję Sekretarza Generalnego pełni nadal prof. Omar Licandro (Nottingham University). Sekretarz nie jest członkiem Egzekutywy, ale jego pozycję trudno przecenić. Odpowiada za utrzymywanie kontaktów z organizacjami krajowymi, przygotowuje kolejne Kongresy itp.

Po zakończeniu Kongresu w Meksyku funkcję prezydenta przejął dotychczasowy Prezydent-Elekt prof. Kaushik Basu (Cornell University, USA). Jest to ekonomista światowego formatu pod każdym względem. Urodził się w Kalkucie w Indiach w rodzinie prawniczej, ale studia ekonomiczne ukończył w London School of Economics. Tam również uzyskał doktorat z ekonomii. Wykładał na wielu uniwersytetach w Wielkiej Brytani i USA. Wykładał również na Uniwersytecie w Delhi. Posiada doktoraty *honoris causa* kilku

prestżowych uczelni. Właśnie zakończył pracę w Banku Światowym, gdzie pełnił funkcję głównego ekonomisty.

Kongres w Meksyku zgromadził blisko 800 uczestników i zaproszonych gości. Było ich znacznie więcej niż na Kongresie w Jordani, gdzie na niższą frekwencję miała prawdopodobnie wpływ lokalizacja oraz utrudniony dojazd. Obrady odbywały się na sesjach plenarnych (9 sesji), oraz na sesjach równoległych, których było w tym samym czasie około 15-tu. W programie Kongresu znalazło się 140 takich sesji, na których przedstawiono blisko 500 referatów. Na każdą sesję przypadały 3 – 4 referaty. Część z nich to tzw. *invited sessions*, sesje przygotowane w całości przez określone uczelnie, towarzystwa czy instytucje. Wszystkie te sesje odbywały się w dwóch znajdujących się obok siebie hotelach (Camino Real Hotel, Sheraton Hotel), w których zakwaterowani byli uczestnicy Kongresu.

Warto podkreślić, że prezentowane referaty zostały wyselekcjonowane przez 32 – osobowy Komitet Programowy. Zwykle komitety takie kwalifikują około 50% zgłoszonych referatów. Wspomniana selekcja decyduje o wysokiej jakości prezentowanych referatów. W rezultacie autorzy wysoko sobie cenią możliwość prezentacji referatu na Kongresie i często wspominają o tym fakcie w swoich życiorysach naukowych. Kongresy IEA charakteryzuje otwarta formuła, co oznacza, że nie są przez organizatorów określone tematy bądź obszary tematyczne, których powinny dotyczyć referaty. Istnieje więc pod tym względem pełna dowolność. O akceptacji referatu decyduje jego poziom merytoryczny. Przy dokonywaniu selekcji ceniona jest oryginalność podejmowanej problematyki, nowe podejście do problemu, krytyczny stosunek do istniejących twierdzeń itp. W zdecydowanej większości referatów autorzy wykorzystywali metody ilościowe. Często były to modele matematyczne weryfikowane przy pomocy własnych badań empirycznych.

Warto zwrócić uwagę na dużą ilość sesji plenarnych, niemal dwukrotnie większą niż na poprzednich Kongresach. Organizatorzy chcieli w ten sposób zwrócić uwagę na najważniejsze problemy ekonomiczne świata. Na pierwszej z takich sesji wykład wprowadzający wygłosił prof. J. Stiglitz. Poświęcił go dynamice narastających nierówności oraz wynikającym stąd zagrożeniom dla światowej ekonomii. Przedmiotem pozostałych sesji plenarnych były takie m.in. problemy jak: związki między ekonomią i psychologią, wpływ Internetu na rozwój handlu, rola społeczności lokalnych w rozwoju globalnym, sposoby przygotowywania ekonomistów do rozwiązywania problemów realnego świata, czy wpływ mediów na zmiany zachowań.

Chociaż nadal tematyka prezentowanych referatów nawiązywała głównie do bieżących problemów ekonomicznych o charakterze globalnym, to częściej niż na poprzednich kongresach podejmowano problematykę krajową czy regionalną. Prawdopodobnie posiadało to związek z lokalizacją Kongresu i wynikającą stąd strukturą jego uczestników. Oprócz ekonomistów amerykańskich, dużą grupę stanowili uczestnicy z krajów Ameryki Łacińskiej. Wiele referatów poświęcono również ekonomicznym problemom Meksyku. Bardzo często rozważania o charakterze teoretycznym, wspierane były badaniami empirycznymi.

Na Kongresie poszukiwano nowych modeli makroekonomicznych. W tym kierunku zmierzały sesje poświęcone makroekonomii (17 sesji), a także sesje dotyczące wzrostu gospodarczego (12 sesji) oraz finansów (12 sesji). W odróżnieniu od poprzednich kilku Kongresów, wiele miejsca poświęcono szeroko rozumianym problemom pracy (17 sesji), zarówno w ujęciu krajowym, gdzie autorzy prezentowali zwykle rezultaty własnych badań empirycznych, prowadzonych w poszczególnych krajach jak i w ujęciu międzynarodowym. Rządziej natomiast tematyka poszczególnych sesji dotyczyła problemów zarządzania, ochrony środowiska, korupcji czy transformacji.

O strukturze zainteresowań uczestników Kongresu więcej mówi analiza tematyki poszczególnych referatów. Pod tym względem zdecydowanie wyróżniają się dwa obszary, a mianowicie szeroko rozumiane finanse oraz praca (po 50 referatów). Znacznym zainteresowaniem cieszyła się również problematyka handlu, zarówno krajowego, jak i zagranicznego (35) oraz nierówności społecznych, w kontekście narastania problemów ekonomicznych (34). Sporym zainteresowaniem cieszyły się również problemy wzrostu gospodarczego i edukacji, głównie ekonomicznej (po 17 referatów) a także wydajności pracy i ochrony środowiska (po 15). Rządziej podnoszona była problematyka transformacji, bo zaledwie w 9 referatach, z czego 4 przedstawiono na *invited session*, przygotowanej przez Węgierskie Towarzystwo Ekonomiczne. Można zauważyć, że na kolejnych Kongresach problematyka transformacji cieszyła się coraz mniejszym zainteresowaniem. Rośnie natomiast zainteresowanie zmianami instytucjonalnymi i ich wpływem na rozwój gospodarczy. Zdecydowała o tym prawdopodobnie rosnąca popularność nowej ekonomii instytucjonalnej.

Tylko niewielka część z wygłaszanych referatów publikowana jest w wydawnictwach pokongresowych, które obejmują zwykle 4 – 5 tomów. Autorzy pozostałych referatów nie

mają zwykle trudności z ich publikowaniem w periodykach ekonomicznych. Liczy się tu fakt ich zakwalifikowania do prezentacji na Kongresie.

Udział polskich ekonomistów w Kongresie trudno określić jako liczny, referaty prezentowało bowiem jedynie 5 polskich, w większości młodych, ekonomistów. Warto zauważyć, że niektórzy z nich byli współautorami dwóch, a nawet trzech referatów. Ten skromny udział był jednak liczniejszy niż na Kongresie w Jordani, na którym referaty prezentowały zaledwie dwie osoby. Zabrakło przedstawicieli Narodowego Banku Polskiego, którzy uczestniczyli zwykle w poprzednich Kongresach. Jedną z przyczyn niskiej frekwencji była nieudana próba ufundowania stypendiów wyjazdowych przez PTE dla młodych ekonomistów. Nie udało się pozyskać na ten cel środków od sponsorów. Przypomnijmy, że nasi stypendyści uczestniczyli w Kongresie IEA w Pekinie.

Obserwując ostatnie Kongresy, można odnieść wrażenie, że IEA jest zdominowana przez ekonomistów amerykańskich. Profesorowie amerykańscy (choć pochodzą z różnych krajów) byli najczęściej Prezydentami tej organizacji. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest prawdopodobnie wysoki poziom nauk ekonomicznych w USA, o czym świadczy liczba laureatów Nagrody Nobla z ekonomii. Za przyczynę taką uznać można również fakt, że europejscy ekonomiści są bardziej związani ze wspomnianą wcześniej European Economic Association. Pewnym odstępstwem od tej reguły był ostatni Prezydent prof. Timothy Basley, urodzony w Wielkiej Brytanii i ograniczający głównie do tego kraju swoją działalność. Jednak kolejni dwaj prezydenci wspomnianą regułę zdecydowanie potwierdzają.

W swoim wystąpieniu na zakończenie posiedzenia Rady Prezydent-Elekt prof. Kaushik Basu poinformował, że Kongres w 2020 r. odbędzie się w jednym z następujących krajów: Malezja, Indie, Indonezja lub Hiszpania. O lokalizacji następnego Kongresu informujemy na naszej stronie internetowej www.pte.pl.